# YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto)

24 päivänä lokakuuta 2000 *

Asiassa T-178/98,

**Fresh Marine Company SA**, kotipaikka Trondheim (Norja), edustajinaan asianajajat J.-F. Bellis ja B. Servais, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto J. Loesch, 11 rue Goethe,

kantajana,

vastaan

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja V. Kreuschitz, avustajanaan N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että komissio velvoitetaan korvaamaan liiketaloudellinen vahinko, jonka kantaja väittää kärsineensä Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tiettyyn tuontiin sovellettavien väliaikaisten polkumyynti- ja tasoi-

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tustullien käyttöönotosta 16 päivänä joulukuuta 1997 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2529/97 (EYVL L 346, s. 63) hyväksymisen johdosta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Azizi, R. M. Moura Ramos, M. Jaeger ja P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.5.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

**tuomion**

## Asiaa koskevat oikeussäännöt ja tosiseikat

1 Kantaja on viljellyn merilohen myyntiin erikoistunut, vuonna 1992 Norjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö.

2 Komissio ilmoitti Scottish Salmon Growers' Association Ltd:n ja Shetland Salmon Farmers' Associationin jäsentensä lukuun heinäkuussa 1996 jättämien valitusten johdosta Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistuilla kahdella erillisellä ilmoituksella polkumyynnin ja tukien vastaisen menettelyn aloittamisesta Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuonnin osalta (EYVL C 253, s. 18 ja 20).

3 Komissio tutki ja tarkasti kaikki sellaiset tiedot, joita se piti tarpeellisina lopullisten päätelmiensä kannalta. Tämän tarkastelun perusteella se totesi, että polkumyynnin ja tukien vahingollisten vaikutusten poistamiseksi oli otettava käyttöön lopullisia polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä ja tasoitustoimenpiteitä.

4 Kantaja sai 17.6.1997 tiedon komission päätelmistä ja esitti tälle polkumyynnillä muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 384/96 (EYVL L 56, s. 1) 8 artiklan ja muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuetulta tuonnilta suojautumisesta 22 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3284/94 (EYVL L 349, s. 22) 10 artiklan mukaisen sitoumuksen. Se sitoutui muun muassa siihen, että perattuina ja päineen myytävien viljeltyjen merilohien viennin keskihinta neljännesvuoden aikana oli vähintään 3,25 ecua kilolta ja että kuhunkin yksittäiseen liiketoimeen sovellettava hinta oli erityisolosuhteita lukuun ottamatta vähintään 85 prosenttia edellä mainitusta keskimääräisestä vähimmäishinnasta ja enintään kaksi prosenttia kantajan kyseisen neljännesvuoden aikana yhteisöön suuntaaman viennin kokonaismäärästä. Se sitoutui lisäksi ilmoittamaan neljännesvuosittain komissiolle vaadittujen teknisten yksityiskohtien mukaisesti kaikesta viljellyn merilohen myynnistä yhteisössä oleville itsenäisille asiakkailleen.

5 Komissio hyväksyi Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuontia koskevien polkumyynnin ja tukien vastaisten menettelyjen yhteydessä esitettyjen sitou-

musten hyväksymisestä 26 päivänä syyskuuta 1997 tehdyllä päätöksellään 97/634/EY (EYVL L 267, s. 81) useiden Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuottajien esittämät sitoumukset, ja kantaja kuului näihin tuottajiin. Polkumyynnin ja tukien vastaisiin menettelyihin liittyvät tutkimukset lopetettiin näiden viejien osalta. Kantajan antama sitoumus tuli voimaan 1.7.1997.

6 Neuvosto antoi samana päivänä asetuksen (EY) N:o 1890/97 Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuontia koskevan lopullisen polkumyyntitullin käyttöön ottamisesta (EYVL L 267, s. 1) sekä asetuksen (EY) N:o 1891/97 lopullisen tasoitustullin käyttöönotosta Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuonnissa (EYVL L 267, s. 19). Näiden kahden asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan kantajan tuottaman Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tuonti vapautettiin kyseisistä tulleista ja maksuista, koska komissio oli hyväksynyt kantajan esittämän sitoumuksen.

7 Kantaja osoitti 22.10.1997 komissiolle kertomuksen, jossa selvitettiin kokonaisuudessaan kantajan yhteisöön vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana suuntaamaa vientiä (jäljempänä vuoden 1997 lokakuussa tehty kertomus).

8 Komissio antoi 16.12.1997 asetuksen N:o 384/96 sekä muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuetulta tuonnilta suojautumisesta 6 päivänä lokakuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2026/97 (EYVL L 288, s. 1) nojalla asetuksen (EY) N:o 2529/97 Norjasta peräisin olevan viljellyn merilohen tiettyyn tuontiin sovellettavien väliaikaisten polkumyynti- ja tasoitustullien käyttöönotosta (EYVL L 346 s. 63). Jälkimmäisen asetuksen mukaan Norjasta peräisin olevaan, kantajan yhteisöön suuntaamaan viljellyn merilohen tuontiin kohdistettiin väliaikainen polkumyyntitulli, joka oli 0,32 ecua

kilolta tuotteen nettopainon perusteella laskettuna (1 ja 2 artikla). Kantajan nimi otettiin pois päätöksen 97/634/EY liitteestä, jossa lueteltiin kaikki yritykset, joiden sitoumukset oli hyväksytty (5 artikla). Asetus tuli voimaan 18.12.1997. Sen soveltamisajanjaksoksi vahvistettiin neljä kuukautta (6 artikla). Osapuolia, joita asia koski, kehotettiin esittämään näkökantansa kirjallisesti ja osapuolet saattoivat tulla komission kuulluiksi kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta eli viimeistään 17.1.1998 (4 artikla).

9 Komissio ilmoitti 19.12.1997 päivätyssä kirjeessään kantajalle tärkeimmistä tosiseikoista ja huomioista, joiden perusteella kantajan yhteisöön suuntautuvaan tuontiin oli kohdistettu väliaikaisia polkumyynti- ja tasoitustulleja. Se selvitti kantajalle vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta ilmenneen, että perattujen ja päineen vietyjen lohien keskihinta oli ollut 3,22 ecua kilolta eli alhaisempi kuin 17.6.1997 annetussa sitoumuksessa vahvistettu keskimääräinen vähimmäishinta, mistä syystä komissio päätteli, ettei sitoumusta ollut noudatettu. Kirjeen liitteenä oli jäljennös tiedoista, joiden perusteella komissio oli tullut tähän johtopäätökseen.

10 Kantaja väitti 22.12.1997 päivätyssä faksissaan komission vääristäneen vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen sisältöä, koska tämä oli poistanut kertomuksesta kirjanpitorivejä, joilla oli ollut tarkoitus peruuttaa virheellisiä tietoja sisältäviä rivejä. Kantaja ilmoitti lopettaneensa kaiken yhteisöön suuntaamansa viennin sen jälkeen kun asetus N:o 2529/97 oli tullut voimaan, mistä kantajalle oli aiheutunut huomattavaa vahinkoa, ja vaati itseensä kohdistettujen seuraamusten välitöntä poistamista.

11 Komissio kiisti 5.1.1998 päivätyssä kirjeessään kantajan syytökset. Se ilmoitti kantajalle päättäneensä poistaa joitakin kirjanpitorivejä vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta sillä perusteella, että niissä oli negatiivisia lukuja, joita ei ollut selvitetty kertomuksessa ja joiden yhteyttä vastaaviin laskelmiin ei tästä syystä ollut voitu päätellä. Komissio lisäsi, että jos kantaja toimittaisi sille kohtuullisessa ajassa virheettömän kertomuksen, jossa osoitettaisiin, että kaikki

kantajan myyntoimitukset velkojen netotuksen jälkeen oli toteutettu vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana vähimmäishintaa korkeampaan hintaan, komissio voisi harkita näkökantaansa uudelleen. Komissio korosti lisäksi asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotettujen tullien väliaikaisuutta ja totesi, että kantaja olisi voinut jatkaa vientiä yhteisöön antamalla DDP-toimituslausekkeen (delivered duty paid; toimitettuna tullattuna) mukaisesti asianmukaisen vakuuden kyseisten jäsenvaltioiden tulliviranomaisille.

12 Kantaja osoitti 6.1.1998 komissiolle korjatun version vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta.

13 Se teki 7.1.1998 päivätyssä kirjeessään komission pyynnöstä lisätarkennuksia tiettyihin vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen alkuperäiseen versioon sisältyviin, negatiivisia lukuja sisältäviin riveihin.

14 Komissio osoitti 8.1.1998 kantajalle korjatun version kertomuksesta, jota oli muutettu kantajan edellisenä päivänä toimittamien selvitysten perusteella. Kantajaa kehotettiin ilmoittamaan komissiolle kirjallisesti, hyväksyikö se uuden kertomuksen sisällön.

15 Kantaja ilmoitti 9.1.1998 päivätyssä faksissa hyväksyvänsä vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen uuden korjatun version sisällön. Se korosti, ettei sillä ollut lisähuomioita asiasta, ilmoitti kärsineensä huomattavia liiketaloudellisia menetyksiä sekä vaati asian ratkaisemista ja väliaikaisten tullien poistamista

ennen asetuksessa N:o 2529/97 osapuolille näkökantojensa ilmoittamiseen annetun määräajan päättymistä.

16 Kantajayrityksen hallitus esitti saman pyynnön komissiolle sillä perusteella, että myöhemmin oli käynyt ilmi, että kantaja ei ollut rikkonut sitoumustaan eikä ollut esittänyt lisähuomioita.

17 Kantajayhtiön hallitus toisti kyseisen pyynnön 12.1.1998 päivätyssä faksissa.

18 Komission valtuuttamat tarkastajat suorittivat 26. ja 27.1.1998 tarkastuksia kantajan toimipaikassa.

19 Komissio ilmoitti 30.1.1998 päivätyssä kirjeessään kantajalle, että se katsoi tämän noudattaneen vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana perattujen ja päineen myytyjen merilohien osalta sitoumuksessaan vahvistettua keskimääräistä vähimmäishintaa ja ettei sillä tämän vuoksi ollut enää syytä uskoa kantajan rikkoneen sitoumustaan.

20 Komissio ilmoitti 2.2.1998 päivätyssä kirjeessään kantajalle aikovansa ehdottaa neuvostolle, ettei tämä ottaisi käyttöön lopullisia tulleja, jolloin asetuksessa N:o 2529/97 käyttöön otettuja väliaikaisia tulleja ei vahvistettaisi. Se lisäsi, että asetuksen N:o 384/96 10 artiklan 2 kohdan mukaan näiden väliaikaisten tullien

vakuutena olleet määrät vapautettaisiin, jollei neuvosto päättäisi periä niitä lopullisesti kokonaisuudessaan tai osittain.

21 Komissio antoi 23.3.1998 asetuksen N:o 651/98 asetusten N:o 1890/97, N:o 1891/97 ja N:o 2529/97 sekä päätöksen 97/634/EY muuttamisesta (EYVL L 88, s. 31). Asetuksella N:o 2529/97 vahvistetut polkumyynti- ja tasoitustullit poistettiin asetuksella N:o 651/98, siltä osin kuin ne koskivat kantajan tuotteiden tuontia (1 artiklan 1 kohta). Kantajan sitoumus saatettiin uudelleen voimaan 25.3.1998 alkaen (2 ja 4 artikla).

## Oikeudenkäyntimenettely

22 Kantaja nosti tämän kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 27.10.1998 jättämällään kannekirjelmällä.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn sen jälkeen kun se oli ryhtynyt prosessinjohtotoimenpiteisiin pyytämällä asianosaisia vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin.

24 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 10.5.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

## Asianosaisten vaatimukset

25 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa komission korvaamaan asetuksessa N:o 2529/97 tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden hyväksymisestä aiheutuneita vahinkoja yhteensä 2 115 000 Norjan kruunun (NOK) arvosta

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

## Kanteen tutkittavaksi ottaminen

27 Komissio ei muodollisesti esitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla oikeudenkäyntiväitettä mutta väittää, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty. Se esittää näkö-

kantansa tueksi kolme perustetta. Ensimmäinen niistä koskee työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan rikkomista. Toisen perusteen yhteydessä komissio väittää, että kantaja ei voi pätevästi vaatia sellaisen vahingon korvaamista, jonka väitettynä aiheuttajana on lainsäädäntötoimi. Kolmannen perusteen mukaan kantaja ei ole vaatinut asetuksen N:o 2529/97 kumoamista asianmukaisessa ajassa.

*Ensimmäinen peruste, joka koskee työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan rikkomista*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

28 Komissio väittää, että korvausvaade ei ole riittävän perusteltu eikä kanne siten täytä työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa esitettyjä muotovaatimuksia. Se esittää perusteensa tueksi kolme seikkaa. Ensinnäkin kanteen perusteella ei voida komission mukaan yksilöidä edellytyksiä, joiden täyttyminen on tarpeen, jotta sopimussuhteen ulkopuolinen komission vastuu syntyy. Toiseksi syy-yhteyden osalta kantaja tyytyy asiaa perustelematta väittämään, ettei se ole 18.12.1997—25.3.1998 kyennyt myymään lainkaan lohta yhteisön markkinoille. Kolmanneksi komissio toteaa väitetyn vahingon laajuuden osalta, ettei kantaja ole osoittanut yrittäneensä saada pankkitakausta sille asetettujen väliaikaisten tullien kattamiseksi ja siten tulonmenetyksen pienentämiseksi. Komission mukaan kantajan markkina-aseman uudelleen luomisesta aiheutuneita kuluja on pidettävä täysin hypoteettisina.

29 Kantaja väittää kanteensa täyttävän työjärjestyksessä määrätyt muotovaatimukset. Se kiistää erityisesti komission väitteen, jonka mukaan kannekirjelmän liitteenä 6 oleva tietyn tilintarkastusyrityksen antama todistus ei osoittaisi syy-yhteyttä väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönoton ja kantajalle aiheutuneen taloudellisen vahingon välillä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

30 EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen saman perussäännön 46 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kanteesta, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, on ilmettävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 30 kohta; asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 27 kohta ja asia T-145/98, ADT v. komissio, tuomio 24.2.2000, 74 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

31 Kannekirjelmästä käy nyt käsiteltävässä asiassa riittävän yksiselitteisesti ilmi, että komissiota arvostellaan siitä, että tämä ei ole noudattanut huolellisuuteen ja hyvään hallintoon liittyviä velvollisuuksiaan, sekä siitä, että tämä on loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia erityisesti vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen yhteydessä tarkastaessaan, oliko kantaja noudattanut sitoumustaan. Komissio oli tarkastelun perusteella katsonut kantajan rikkoneen sitoumuksensa, peruuttanut väliaikaisesti sitoumusta koskevan hyväksyntänsä ja ottanut käyttöön väliaikaisia tulleja, jotka kohdistettiin kantajan yhteisöön tuomiin tuotteisiin. Näiden väliaikaisten toimenpiteiden vuoksi kantaja ei ollut voinut harjoittaa yhteisöön suuntaamaansa vientiä 18.12.1997—25.3.1998. Tästä kantajalle oli aiheutunut noin 1 115 000 NOK:n tulonmenetys ja 1 000 000 NOK kustannuksia markkina-aseman uudelleen luomisesta yhteisön markkinoilla.

32 EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiset edellytykset siis täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa.

33 Komission väitteet kantajan esittämän vahingon olemassaolosta ja laajuudesta sekä vahingon ja väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönoton välisestä syy-yhteydestä liittyvät kanteen sisällön arviointiin ja niitä on tämän vuoksi tutkittava siinä yhteydessä (asia T-184/95, Dorsch Consult v. neuvosto ja komissio, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. II-667, 23 kohta).

34 Ensimmäinen peruste on siten hylättävä.

*Toinen peruste, joka koskee sitä, että kantajan väittämän vahingon on aiheuttanut lainsäädäntötoimi*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

35 Komission mukaan huolellisuuden puute, johon sen väitetään syyllistyneen tarkastaessaan, noudattiko kantaja sitoumustaan, ei sellaisenaan aiheuttanut vahinkoa kantajalle. Kantajan väittämä vahinko on syntynyt vasta 18.12.1997, kun kyseessä oleva lainsäädäntötoimi eli asetus N:o 2529/97 tuli voimaan (asia T-167/94, Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2589, 51 kohta). Komissio korostaa, että lainsäädäntö edellyttää aina alustavien hallinnollisten asiakirjojen laatimista, ja väittää, ettei kantaja voi kiertää tietystä lainsäädäntötoimesta johtuvia velvollisuuksiaan sillä verukkeella, että yhteisön vastuu johtuisi nyt käsiteltävässä asiassa edellä mainittua asetusta

koskevista alustavista hallinnollisista asiakirjoista. Juuri tällaiset perusteet on komission mukaan hylätty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Nölle vastaan neuvosto ja komissio antamassa tuomiossa (tuomion 52 kohta). Komission mukaan kanne on jätettävä tutkimatta kantajan väittämän vahingon aiheuttaneen säädöksen normatiivisen luonteen vuoksi.

36 Komissio väittää vastauskirjelmässään, että kantaja ei ole omassa vastauksessaan yksilöinyt vahinkoa aiheuttaneita hallinnollisia asiakirjoja. Se kiistää kantajan vastauksessaan esittämän väitteen, jonka mukaan nyt käsiteltävä asia ja edellä 35 kohdassa mainittu asia Nölle vastaan neuvosto ja komissio eroaisivat toisistaan, ja väittää, että polkumyynnin tai tukien vastaisen toimenpiteen normatiivisuus ei edellytä, että neuvosto on hyväksynyt toimenpiteen; lisäksi komissio toteaa, että asetuksen normatiivista luonnetta ei muuta se seikka, että kantaja on viejä eikä tuoja, jolloin asetus N:o 2529/97 voi koskea sitä perustamissopimuksen 173 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tarkoitetulla tavalla erikseen siitä syystä, että kyseinen asetus sisältää kantajan osalta päätöksen (ks. samansuuntaisesti asia C-122/86, Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon ym. v. komissio ja neuvosto, tuomio 28.11.1989, Kok. 1989, s. 3959, julkaistu lyhennelmänä).

37 Kantaja väittää ensinnäkin, ettei vahinko johdu asetuksesta N:o 2529/97 vaan sellaisista komission hallinnollisista asiakirjoista, jotka johtivat väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönottoon. Se korostaa, että edellä 35 kohdassa mainitussa asiassa Nölle vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon johtaneet olosuhteet eroaisivat nyt käsiteltävässä asiassa vallinneista kahden olennaisen seikan osalta: ensinnäkin väitetyn vahingon aiheuttaneet toimenpiteet oli hyväksynyt neuvosto ja toisaalta kantaja oli tuoja. Se jatkaa, että tuomiot, joiden yhteydessä tuomioistuin on arvioinut, että polkumyynnin vastaista menettelyä koskevat neuvoston ja komission toimenpiteet ovat olleet lainsäädäntötoimia, on kaikki annettu tuojien nostamien vahingonkorvauskanteiden johdosta. Viejän asema polkumyynnin vastaisen toimenpiteen yhteydessä eroaa kantajan mukaan huomattavasti tuojan asemasta (ks. samansuuntaisesti asia 113/77, NTN Toyo Bearing Company ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1185;

Kok. Ep. IV, s. 445 sekä julkisasiamies Warnerin ratkaisuehdotus kyseisessä asiassa, Kok. 1979, s. 1212, 1213, 1243, 1245 ja 1246; ks. myös yhdistetyt asiat 239/82 ja 275/82, Allied Corporation ym. v. komissio, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 1005; Kok. Ep. VII, s. 499).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

38 On syytä korostaa, että siihen, otetaanko vahingonkorvauskanne tutkittavaksi, ei vaikuta, onko yhteisön toimielimen toimi, jota arvostellaan, normatiivinen vai hallinnollinen. Kyseinen seikka vaikuttaa vahingonkorvauskanteen yhteydessä yksinomaan aineellisten kysymysten arviointiin, kun määritellään vahingon vakavuutta yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta tarkasteltaessa (ks. mm. asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 25 kohta; edellä 35 kohdassa mainittu tuomio asiassa Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomion 35 kohta ja asia T-199/96, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2805, 48—51 kohta, pysytetty asiassa C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, 4.7.2000 annetulla tuomiolla, Kok. 2000, s. I-5291).

39 Ei siten ole tarpeen tässä vaiheessa selvittää kantajan väitetyn vahingon aiheuttanutta komission tointa vaan on aiheellista todeta, että oli kyseinen toimi luonteeltaan minkälainen tahansa, se ei voi missään tilanteessa estää tämän vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamista.

40 Toinen peruste on siten hylättävä.

*Kolmas peruste, joka koskee asetuksen N:o 2529/97 kumoamisvaatimuksen puuttumista*

Osapuolten väitteet ja niiden perustelut

41 Komissio väittää, että kantaja ei ole pyrkinyt saamaan asetusta N:o 2529/97 kumotuksi, vaikka sillä olisi perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla ollut mahdollisuus nostaa tätä varten kanne (ks. edellä 37 kohdassa mainittu asia Allied Corporation ym. v. komissio, tuomion 12 kohta ja asia C-156/87, Gestetner Holdings v. neuvosto ja komissio, tuomio 14.3.1990, Kok. 1990, s. I-781). Oikeusvarmuuden periaate kuitenkin edellyttää, että kun kumoamiskanteen määräaika on kerran päättynyt, kyseisen säädöksen vaikutusten katsotaan olevan pysyviä. Komissio arvioi, että nyt käsiteltävänä oleva asia on jätettävä tutkimatta, koska ainoa mahdollinen perusta kantajan nostamalle vahingonkorvauskanteelle on asetuksen N:o 2529/97 laittomuus (ks. samansuuntaisesti yhdistetyt asiat C-305/86 ja C-160/87, Neotype Techmashexport v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1990, s. I-2945, 15 kohta), eikä asetuksen pätevyyttä ole riitautettu asianmukaisessa ajassa. Se katsoo, että kanteen tutkittavaksi ottaminen mahdollistaisi perustamissopimuksen 173 artiklassa vahvistetun määräajan kiertämisen EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan (josta on tullut EY 288 artikla) avulla.

42 Se jatkaa, että korvauskannetta on tarkasteltava suhteessa perustamissopimuksella käyttöön otettuun yksityisten oikeussubjektien oikeusturvajärjestelmään (asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753, 27 kohta). Koska nyt käsiteltävässä asiassa kantajalla oli ollut mahdollisuus nostaa perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla kanne, kantajan perustamissopimuksen 215 artiklaan perustuva kanne, jonka tarkoituksena todellisuudessa on todeta sellaisen säädöksen laittomuus, josta kantaja ei ole nostanut kumoamiskannetta säädetyn ajan kuluessa, on hylättävä.

43 Komissio kiistää vastakirjelmässään kantajan vastauksessaan esittämän tulkinnan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-208/95, Miwon v. komissio, 10.7.1996 antamasta määräyksestä (Kok. 1996, s. II-635; ks. jäljempänä 44 kohta). Se korostaa, että kyseisessä asiassa ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuin ei ole katsonut, että väliaikaista polkumyyntitullia koskevan riidanalaisen asetuksen kumoamiseksi nostettu kanne on jätettävä tutkimatta, vaan todennut, ettei ollut tarpeen lausua tällaisesta kanteesta sillä perusteella, että sen jälkeen oli otettu käyttöön lopullinen polkumyyntitulli.

44 Kantaja nojautuu edellä 43 kohdassa mainittuun asiaan Miwon vastaan komissio (määräyksen 26 ja 28 kohta) ja väittää, ettei se ollut voinut nostaa kannetta asetuksen N:o 2529/97 kumoamiseksi asetuksen väliaikaisuuden vuoksi. Se arvostelee lisäksi komission tulkintaa edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa Krohn vastaan komissio annetusta tuomiosta ja korostaa, että jotta korvausvaatimus jätettäisiin tutkimatta sillä perusteella, että kansallisia oikeussuojakeinoja ei ole käytetty loppuun, kansallisten oikeussuojakeinojen olisi turvattava tehokkaasti niiden yksityisten suojelu, jotka katsovat tulleensa loukatuksi yhteisön toimielinten toimenpiteiden vuoksi (ks. esim. asia 20/88, Roquette frères v. komissio, tuomio 30.5.1989, Kok. 1989, s. 1553, 15 kohta). Näin ei ole tässä tapauksessa, sillä vahingonkorvausvaatimusten perusteena oleva väitetty lainvastaisuus ei johdu kansallisista viranomaisista vaan yhteisön toimielimestä (edellä 42 kohdassa mainittu tuomio asiassa Krohn v. komissio ja yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941). Se jatkaa, että yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä ole ollut kumoamiskanteen nostaminen. Kantaja päättelee siten kanteensa täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytykset perustamissopimuksen 215 artiklan mukaisen vahingonkorvauskanteen itsenäistä asemaa oikeussuojakeinona koskevan periaatteen nojalla, sellaisena kuin tämä periaate on esitetty edellä 42 kohdassa mainitussa asiassa Krohn vastaan komissio annetussa tuomiossa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

45 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan vahingonkorvauskanne on luotu itsenäiseksi kannetyypiksi, jolla on oma tehtävänsä kannetyyppien joukossa ja jonka nostamisen edellytykset määräytyvät sen erityisen tarkoituksen perusteella (asia 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975, 3 kohta; Kok. Ep. I, s. 609; edellä 42 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 26 kohta ja asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio,

tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981, 14 kohta). Vahingonkorvauskanne eroaa kumoamiskanteesta siinä, että sillä pyritään tietyn toimenpiteen poistamisen asemesta korvauksen saamiseen vahingosta, jonka toimielin on aiheuttanut tehtäviään suorittaessaan (em. asia Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomion 3 kohta; edellä 42 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 32 kohta ja em. asia Sonito ym. v. komissio, tuomion 14 kohta). Vahingonkorvauskanteen itsenäistä asemaa oikeussuojakeinona koskeva periaate on perusteltu siitä syystä, että tällainen kanne eroaa kumoamiskanteesta kohteensa vuoksi.

46 Nyt käsiteltävässä asiassa asetuksen N:o 2529/97 kumoamista koskeva kanne olisi kohdistunut kantajan sitoumuksen hyväksymisen väliaikaisen peruuttamisen kumoamiseen, yhteisöön tuotaviin kantajan tuotteisiin käyttöönotettujen väliaikaisten polkumyynti- ja tasoitustullien peruuttamiseen ja sellaisten summien vapauttamiseen, jotka olisi mahdollisesti talletettu näiden väliaikaisten tullien vuoksi. Kantaja ei kuitenkaan pyri mihinkään näistä tavoitteista tällä vahingonkorvauskanteellaan. Se pyrkii saamaan korvauksen liiketaloudellisesta vahingosta, jonka suuruus vastaa tulonmenetystä, jonka se on kärsinyt siitä syystä, että se on joutunut keskeyttämään yhteisöön suuntaamansa viennin sekä sen vuoksi, että komissio on tehnyt virheen, jonka seurauksena käyttöön on asetuksella N:o 2529/97 otettu kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistettuja väliaikaisia toimenpiteitä.

47 Vaikka kantaja olisikin nostanut asianmukaisessa ajassa kanteen kyseisen asetuksen kumoamiseksi ja vaikka tämä kanne olisi menestynyt, saadut tulokset eivät kuitenkaan olisi korvanneet kantajalle sitä liiketaloudellista vahinkoa, jonka tämä väittää kärsineensä. Korvauksen saaminen olisi edellyttänyt jo kyseisenä ajankohtana rinnakkaisen korvausvaatimuksen esittämistä.

48 Vaikka pidettäisiinkin oikeana komission väitettä, jonka mukaan kantajan väittämän vahingon aiheuttajana on asetus N:o 2529/97, kantajan nostamaa vahingonkorvauskannetta ei voida jättää tutkimatta sillä perusteella, että kantaja ei ole ennalta ja kohtuullisessa ajassa riitauttanut kyseisen asetuksen pätevyyttä.

49 Vaikka on totta, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanteen yhteydessä on tietyissä tarkoin määritellyissä rajoissa syytä todeta väliaikaisten tullien käyttöönottoa koskeva asetus pätemättömäksi (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-304/86 ja C-185/87, Enital v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1990, Kok. 1990, s. I-2939, julkaistu lyhennelmänä ja edellä 41 kohdassa mainittu asia Neotype Techmashexport v. komissio ja neuvosto, tuomion 15 kohta), tätä oikeuskäytäntöä ei pidä tulkita siten, että vahingonkorvauskanteen nostaminen edellyttäisi, että väitetyn vahingon syynä ollutta säädöstä vastaan on tätä ennen nostettu kumoamiskanne. Asianosainen voi nostaa korvauskanteen ilman, että missään säännöksissä edellytettäisiin vahingon aiheuttaneen ja siten laittoman lainsäädäntötoimen kumoamista koskevan menettelyn aloittamista (yhdistetyt asiat C-199/94 P ja C-200/94 P, Pevasa ja Inpesca v. komissio, määräys 26.10.1995, Kok. 1995, s. I-3709, 27 kohta, ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

50 Lisäksi on huomautettava, että vahingonkorvauskanne on jätettävä tutkimatta, jos sillä tosiasiallisesti pyritään lopulliseksi tulleen säädöksen peruuttamiseen ja jos tämän kanteen hyväksyminen johtaisi kyseisen säädöksen oikeudellisten vaikutusten mitätöitymiseen (ks. asia T-514/93, Cobrecaf ym. v. komissio, tuomio 15.3.1995, Kok. 1995, s. II-621, 59 kohta; asia T-93/95, Laga v. komissio, tuomio 4.2.1998, Kok. 1998, s. II-195, 48 kohta ja asia T-94/95, Landuyt v. komissio, tuomio 4.2.1998, Kok. 1998, s. II-213, 48 kohta), mistä on kyse esimerkiksi silloin, kun korvauskanteella vaaditaan sellaisen rahasumman maksamista, joka on samansuuruinen niiden lopullisiksi vahvistettujen tullien kanssa, joita kantaja on joutunut maksamaan lopulliseksi tulleen säädöksen nojalla (ks. edellä 42 kohdassa mainittu asia Krohn v. komissio, tuomion 33 kohta).

51 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan nostamaa vahingonkorvauskannetta ei kuitenkaan voida edellä 46 kohdassa esitetyn valossa pitää sellaisena, että sillä pyrittäisiin lopulliseksi tulleen säädöksen peruuttamiseen ja säädöksen oikeudellisten vaikutusten mitätöimiseen, koska nämä vaikutukset on joka tapauksessa kantajan osalta peruutettu asetuksella N:o 651/98 (ks. edellä 21 kohta). Samasta syystä kannetta ei myöskään voida pitää sellaisena, että sillä vaadittaisiin asetuksen N:o 2529/97 nojalla perittyjen väliaikaisten tullien määrää vastaavan määrän maksamista. Koska kantaja ei sitä paitsi ole harjoittanut yhteisöön suunnattua vientiä kyseisellä asetuksella käyttöönotettujen toimenpiteiden voi-

massaoloaikana, sen ei ole tarvinnut maksaa lainkaan väliaikaista tullia, mistä syystä kantajaa ei koske asetuksen N:o 651/98 1 artiklan 2 kohta asetuksen N:o 2529/97 nojalla pidätettyjen määrien vapauttamisesta. Tämän vahingonkorvauskanteen tarkoituksena on täysin erillään asetuksen N:o 2529/97 oikeudellisista vaikutuksista saada korvaus sellaisesta liiketaloudellisesta vahingosta, jota ei olisi voitu korvata kanteella, jonka kantaja olisi nostanut asianmukaisessa ajassa kyseisen asetuksen kumoamiseksi (ks. edellä 47 kohta). Kanteella ei siten pyritä kiertämään sitä seikkaa, että asetuksen N:o 2529/97 kumoamista koskeva vaatimus jätettäisiin tutkimatta.

52 Koska nyt käsiteltävällä vahingonkorvauskanteella on tällainen erityinen tavoite, ei vahingonkorvauskannetta perustamissopimuksen 215 artiklan toiseen kohtaan perustuvan ja oikeuskäytännössä täsmennetyn, vahingonkorvauskanteen itsenäistä asemaa oikeussuojakeinona koskevan periaatteen mukaisesti jätetä tutkimatta siitä syystä, että kantaja ei asianmukaisessa ajassa ole riitauttanut asetuksen N:o 2529/97 lainmukaisuutta.

53 Kolmas kanneperuste on siten hylättävä. Kanne otetaan siis tutkittavaksi.

**Pääasia**

54 Aluksi on syytä muistaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntyminen edellyttää kantajan näyttävän toteen kyseisen toimielimen moititun toiminnan yhteisön oikeuden vastaisuuden ja sen, että vahinko on todellisuudessa syntynyt ja että toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.17.1996, Kok. 1996, s. II-729.

*Komission toiminnan väitetty säännönvastaisuus*

Vaadittu vakavuusaste

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

55 Kantaja väittää, että kantajan sitoumuksen hyväksymisen peruuttamista ja väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönottoa koskevaa komission päätöstä ei voida pitää yksittäisenä lainsäädäntötoimena vaan kyse on yksinomaan kantajaan kohdistetuista hallinnollisista asiakirjoista. Yhteisön vastuun syntyminen ei siten kantajan mukaan edellytä, että komission arvostellun toiminnan säännönvastaisuus on yhtä vakavaa kuin mitä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään määriteltäessä yhteisön toimielinten vastuuta lainsäädäntötoimien yhteydessä.

56 Komission mukaan taas kantajan väittämän vahingon syynä voi olla ainoastaan lainsäädäntötoimi eli asetus N:o 2529/97. Toimielimen arvosteltu toiminta synnyttää komission mukaan yhteisön vastuun kantajaan nähden vain siinä tapauksessa, että toiminnan säännönvastaisuus on yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vaaditulla tavalla todistetusti nyt kyseessä olevaa säännönvastaisuutta vakavampaa (edellä 36 kohdassa mainittu tuomio asiassa Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon ym. v. komissio ja neuvosto ja edellä 35 kohdassa mainittu asia Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomion 51 ja 52 kohta).

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

57 Vaikka on totta, että ne neuvoston ja komission toimet, jotka annetaan polkumyyntiin kohdistettavien toimenpiteiden mahdolliseen käyttöönottoon liittyvässä

menettelyssä, ovat talouspoliittisia valintoja edellyttäviä lainsäädäntötoimia, ja siksi tällaiset toimet voivat aiheuttaa yhteisön vastuun ainoastaan silloin, kun yksityisiä oikeussubjekteja suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä on riittävän vakavasti rikottu (edellä 35 kohdassa mainittu asia Nölle v. neuvosto ja komissio, tuomion 51 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö), on kuitenkin korostettava, että nyt käsiteltävään asiaan liittyy tiettyjä erityispiirteitä. Kyseessä oleva vahinko johtuu säännönvastaisesta toiminnasta, jota komission väitetään harjoittaneen tarkastellessaan vuoden 1997 lokakuussa tehtyä kertomusta, jonka tarkoituksena oli osoittaa, että kantaja oli vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana noudattanut sitoumusta, jonka hyväksymisen johdosta kantajaan kohdistetut polkumyyntiä ja tukia koskevat tarkastukset oli lopetettu. Komissio oli säännönvastaisen toimintansa seurauksena arvioinut kantajan rikkoneen sitoumustaan. Komissio harjoitti tässä yhteydessä hallinnollista toimintaa, joka kohdistui yksinomaan ja nimenomaisesti juuri kantajaan. Toimintaan ei sisältynyt talouspoliittisia valintoja, ja komission harkintavalta oli tässä yhteydessä huomattavan rajallinen tai lähes olematon.

58 Komission toiminnan oletettu säännönvastaisuus aiheutti kantajan väittämän vahingon kuitenkin vasta siinä vaiheessa, kun käyttöön otettiin väliaikaisia toimenpiteitä, jotka kohdistettiin kantajan tuomiin tuotteisiin asetuksen N:o 2529/97 mukaisesti, mikä myös oli väitetyn vahingon syy. Komissio on kyseisessä asetuksessa kuitenkin vain tehnyt alustavia johtopäätöksiä edellä mainitusta kertomuksesta ja etenkin keskimääräisestä vientihinnasta, jota kantaja on soveltanut kertomuksen kattamana ajanjaksona (ks. asetuksen N:o 2529/97 johdanto-osan yhdeksäs perustelukappale).

59 On syytä lisätä, että nyt käsiteltävä asia eroaa huomattavasti niistä kahdesta asiasta, joihin komissio on viitannut (ks. edellä 56 kohta) ja joissa yhteisöjen tuomioistuin on pitänyt polkumyynnin vastaista menettelyä koskevia neuvoston ja komission toimia talouspoliittisia valintoja sisältävinä lainsäädäntötoimina. Toisin kuin nyt käsiteltävässä asiassa, kyseisissä asioissa asianosaiset pyrkivät saamaan korvausta vahingosta, joka oli aiheutunut yhteisön viranomaisten

omien normatiivisten toimivaltuuksiensa mukaisesti tekemästä talouspoliittinen valinnasta.

60 Edellä 36 kohdassa mainitussa asiassa Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon ym. vastaan komissio ja neuvosto kantajat vaativat korvaamaan vahingon, jonka ne väittivät aiheutuneen neuvoston päätöksestä lopettaa polkumyynnin vastainen menettely ja olla antamatta komission esittämää asetusta, joka koski kyseessä olevaan tuotteeseen kohdistettavan lopullisen polkumyyntitullin käyttöönottoa. Edellä 35 kohdassa mainitussa asiassa Nölle vastaan neuvosto ja komissio yhteisössä toimiva tuoja vaati korvausta vahingosta, jonka se väitti sille aiheutuneen siitä syystä, että neuvosto oli antanut lopullisen polkumyyntitullin käyttöönottoa ja väliaikaisen polkumyynnin lopullista kantamista koskevan asetuksen. Yhteisöjen tuomioistuin piti asetusta pätemättömänä niiden olosuhteiden vuoksi, joiden mukaisesti yhteisöjen viranomaiset olivat valinneet tuotteiden normaaliarvon määrittämisessä käytetyn viitemaan.

61 Yhteisön sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu voi siten syntyä jo vähäisestäkin yhteisön oikeuden rikkomisesta (ks. edellä 38 kohdassa mainittu asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, 44 kohta). Jos todetaan, että toimielin on syyllistynyt säännönvastaisuuteen, jollaisen huolellinen ja valpas viranomainen olisi tavanomaisesti vastaavissa olosuhteissa välttänyt, toimielimen toimintaa voidaan pitää lainvastaisena jolloin säännönvastaisuus synnyttää perustamissopimuksen 215 artiklan mukaisesti yhteisön vastuun.

62 On siten aiheellista tarkastella, onko komissio sellaisen hallinnollisen tarkastuksen yhteydessä, jossa vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen perusteella selvitettiin, oliko kantaja noudattanut sitoumustaan, syyllistynyt säännönvastaisuuteen, jollaisen huolellinen ja valpas hallintoviranomainen olisi vastaavissa olosuhteissa tavanomaisesti saanut aikaan.

Komission säännönvastaiseksi väitetty toiminta

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

63 Kantaja väittää ensinnäkin, että komissio on nyt käsiteltävässä asiassa laiminlyönyt huolellisuutta ja hyvää hallintoa koskevan velvollisuutensa.

64 Se selvittää, että se oli vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana tehnyt koodausvirheitä kirjatessaan yhteisöön suuntaamaansa viljellyn merilohen vientiä koskevia tietoja kyseiseltä ajalta. Se väittää kuitenkin, että vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta kävi selkeästi ilmi, että nämä virheet oli korjattu toistamalla virheellisiä tietoja sisältävät rivit negatiivisin arvoin ja tarvittaessa käsittelemällä kyseisiä tietoja uudelleen. Se toteaa toteuttaneensa kaikki mahdolliset toimenpiteet, jotta kertomuksessa ei olisi epäselvyyksiä.

65 Kantajan mukaan komission olisi pitänyt ymmärtää, että vuoden 1997 lokakuussa tehdyssä kertomuksessa oli kirjanpitorivejä, joihin oli tehty korjauksia toisten rivien avulla. Tarkastellessaan kertomusta komissio oli kuitenkin poistanut negatiivisia lukuja sisältäneet rivit ja siten ottanut huomioon virheelliset tiedot, jotka oli ollut tarkoitus peruuttaa kyseisillä riveillä. Koska virheelliset luvut oli usein esitetty siinä rahayksikössä, jossa kyseiset liiketoimet oli tehty, myyntihinta muunnettuna ecuiksi vaikutti erittäin alhaiselta ja perattujen ja päineen myytävien lohien viennissä käytetty keskihinta laski tästä syystä huomattavasti. Komissio oli päätellyt virheellisesti, että keskihinta oli ollut sitoumuksen mukaista vähimmäishintaa alhaisempi ja että kantaja oli siten rikkonut sitoumustaan, minkä vuoksi komissio oli kohdistanut kantajan harjoittamaan tuotteiden tuontiin väliaikaisia toimenpiteitä.

66 Kantajan mukaan olisi riittänyt, että komissio olisi pyytänyt siltä tarpeellisiksi katsomiaan selvityksiä vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen epäselvistä kohdista. Selvitysten perusteella komissio olisi voinut todeta, ettei kantaja ollut rikkonut sitoumustaan. Komissio teki kantajan mukaan virheen, koska se ei pyrkinyt ratkaisemaan vuoden 1997 lokakuussa tehtyyn kertomukseen sisältyviä epäselvyyksiä ennen väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönottoa.

67 Kantaja viittaa toiseksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan asianomaiselle yritykselle on hallinnollisen menettelyn aikana annettava tilaisuus esittää asianmukaisesti näkemyksensä esille tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä sekä kaikista asiakirjoista, joita asiassa on käytetty (asia 85/76, Hoffman-La Roche v. komissio, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 461; Kok. Ep. IV, s. 341 ja asia C-69/89, Nakajima v. neuvosto, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069), ja väittää, että komission olisi pitänyt nyt käsiteltävässä asiassa ilmoittaa kantajalle olennaisista tosiseikoista ja syistä, joiden perusteella se aikoi ottaa käyttöön kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistettuja väliaikaisia tulleja (ks. vastaavasti asia C-16/90, Nölle, tuomio 22.10.1991, Kok. 1991, s. I-5163). Kantaja väittää, että jos sille olisi annettu tieto näistä seikoista, se olisi kyennyt esittämään huomionsa komission päätelmistä ja komissio olisi näiden huomioiden valossa tullut siihen tulokseen, ettei ollut syytä peruuttaa kantajan sitoumukselle annettua hyväksyntää ja ottaa käyttöön kanteen kohteena olevia väliaikaisia tulleja. Kantajan mukaan näin olisi voitu välttää sille aiheutunut vahinko.

68 Komissio kiistää ensinnäkin väitteen, jonka mukaan se olisi laiminlyönyt huolellisuutta ja hyvää hallintoa koskevan velvollisuutensa. Se huomauttaa hyväksyneensä päätöksellä N:o 97/634/EY yhteensä 190 norjalaisen viejän sitoumukset, mistä syystä viejät oli vapautettu asetuksilla N:o 1890/97 ja N:o 1891/97 käyttöönotetuista lopullisista tulleista. Se väittää, että näissä olosuhteissa sitoumuksiin sisältyviä vaatimuksia oli pitänyt noudattaa tarkasti, jotta komissio saattoi kohdella kaikkia yrityksiä yhdenvertaisesti tarkastaessaan sitoumusten noudattamista.

69 Selvitettyään yksityiskohtaisesti kantajan tekemän sitoumuksen ehtoja komissio korostaa, että asetuksen N:o 384/96 8 artiklan 10 kohdan sekä asetuksen

N:o 2026/97 13 artiklan 10 kohdan mukaan käyttöön voidaan parhaiden käytettävissä olevien tietojen perusteella ottaa väliaikainen tulli, jos on syytä olettaa, että sitoumusta rikotaan. Pelkästään sellainen vaikutelma, että sitoumusta ei ole noudatettu, antaa siis komissiolle mahdollisuuden toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä, ilman että sen olisi todettava, ettei kyseistä sitoumusta todellisuudessa ole noudatettu. Polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä koskeva järjestelmä huomioon ottaen sitoumukseensa komissiolta hyväksynnän saaneen yrityksen on saatava komissio vakuuttuneeksi siitä, ettei ole mitään syytä päätellä, että sitoumusta olisi rikottu. Toisenlainen ratkaisutapa olisi vastoin edellä mainittuja asetuksia sekä sääntöä, jonka mukaan asia on varmistettava ainoastaan ennen lopullisen tullin käyttöönottoa (ks. asetuksen N:o 384/96 8 artiklan 9 kohta).

70 Komissio väittää, ettei kantajalla ollut sitoumuksen ehtojen mukaan mahdollisuutta kirjata neljännesvuosittaisiin myyntikertomuksiinsa negatiivisia arvoja, ettei negatiivisia arvoja sisältävien laskujen olemassaolosta ollut määräyksiä ja että kyseisessä sitoumuksessa olevan ehdon mukaan kantajan piti pyytää toimielimeltä neuvoa kaikkien sitoumuksen tulkitsemiseen tai soveltamiseen liittyvien hankaluuksien yhteydessä. Kantaja oli kuitenkin tyytynyt lähettämään komissiolle vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen sisältävän disketin antamatta minkäänlaista selvitystä kertomuksessa olevista negatiivisista arvoista ja niiden yhteydestä muihin kertomuksessa esitettyihin arvoihin. Komissio tuo tässä yhteydessä esiin useita seikkoja, joita kantaja on esittänyt asiakirja-aineistossaan väittäessään, että kertomuksen tietyillä kirjanpitoriveillä oli koodausvirheitä ja että kyseisestä kertomuksesta saattoi helposti ymmärtää virheiden ja kertomukseen sisältyvien negatiivisten arvojen välisen yhteyden.

71 Komissio kiistää väitteet huonosta hallinnosta. Se väittää sen sijaan, että vuoden 1997 lokakuussa tehty kertomus ei täyttänyt vaatimuksia ja että kantaja ei ole toteuttanut kaikkia mahdollisia toimenpiteitä poistaakseen epäselvyydet kyseisestä kertomuksesta. Se lisää, että kantajan kokemattomuutta alalla ei voida lukea kantajan hyväksi.

72 Komissio kiistää toiseksi loukanneensa kantajan puolustautumisoikeuksia. Se korostaa ensinnäkin, että sen oli tutkittava lähes 90 seurantakertomusta, jotka olivat vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen kaltaisia. Komissio toteaa lisäksi, että sen oli pitänyt toimia mahdollisimman nopeasti heti sen jälkeen, kun sillä oli ollut syytä uskoa kantajan jättäneen ilmeisestikin noudattamatta sitoumustaan, koska joulunpyhät olivat lähellä; kyseinen ajanjakso oli erityisen tärkeä lohen kaupan pitämisen kannalta ja edellytti yhteisön tuotannonalan tehokasta suojaamista polkumyynnin ja tukien välisten toimenpiteiden avulla. Se jatkaa, että asetuksen N:o 384/96 7 artikla ja asetuksen N:o 2026/97 12 artiklassa, joissa säädetään väliaikaisten polkumyynti- ja tasoitustullien käyttöönotosta, ei velvoiteta komissiota tiedottamaan asiasta ennalta osapuolille, joita asia koskee.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

73 On aiheellista todeta, että vuoden 1997 lokakuussa tehty kertomus, jonka kantaja on toimittanut komissiolle tätä tarkoitusta varten hankkimallaan disketillä, sisältää 200 riviä, jotka kaikki liittyvät yhteisön markkinoilla tapahtuneeseen perattujen ja päineen myytävien viljeltyjen merilohien myyntiin (tuotteet, jotka kuuluvat "esittely b" -ilmaisun alle kantajan sitoumuksen ehtojen mukaan). Kyseessä on 27 sarakkeeseen jaettu taulukko. Näistä 200 rivistä 12 sisältävät negatiivisia arvoja.

74 Kertomuksen viimeisellä sivulla on esitetty seuraavat loppupäätelmät:

"[— —]

| | |
|---|---|
| Sum of Qtyw (kg) | 477 25,50 |
| Sum of CIF value * Qtyw | 1 577 762,37 |
| Sum of Qtyw sold at below 85 % of minimum price in kg | 0,00 |

[— —]"

75 Vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen loppupäätelmistä saa ensi lukemalta sellaisen käsityksen, että kantaja on noudattanut sitoumustaan kyseisen kertomuksen käsittämänä ajanjaksona. Siitä käy nimittäin ilmi, ettei kantaja ollut tehnyt yhtään yksittäistä liiketointa sellaiseen hintaan, joka olisi ollut alle 85 prosenttia keskimääräisestä vähimmäishinnasta eli 3,25 ecusta kilolta (kyseisessä sitoumuksessa perattujen ja päineen myytävien lohien viennin osalta vahvistettu hinta), ja että keskihinta kyseisenä ajanjaksona oli ollut edellä mainittua keskimääräistä vähimmäishintaa korkeampi, koska se oli ollut 3,3026 ecua kilolta (1 577 762,37 ecua 477 725,50 kilolta).

76 Vaikka on totta, että kantajan sitoumuksen ehdoissa ei anneta mahdollisuutta negatiivisten lukujen kirjaamiseen neljännesvuosittain tehtyihin kertomuksiin, komissio ei voinut sellaisen kertomuksen yhteydessä, jonka perusteella saattoi ensinnäkin ajatella, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan, muuttaa yksipuolisesti kyseisen kertomuksen sisältöä poistamalla negatiivisia lukuja sisältäviä rivejä, kuten se oli tehnyt nyt käsiteltävässä asiassa (ks. edellä 11 kohta), ja korvata edellä 74 kohdassa esitetyt loppupäätelmät sellaisella omalla laskelmallaan kantajan kyseisenä ajanjaksona käyttämistä keskimääräisistä vientihinnoista, joka oli tehty näin muutetun kertomuksen perusteella, selvittämättä kantajalle syitä, joiden perusteella se oli jättänyt huomiotta edellä esitetyt loppupäätelmät, saati varmistanut kantajalta, että tehdyt muutokset eivät vähentäneet sitoumuksen noudattamisen tarkastamista varten toimitettujen tietojen luotettavuutta. Päättäessään olla tyytymättä kantajalle suosiolliseen ensivaikutelmaan, joka syntyi vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta, komission olisi pitänyt osoittaa huolellisuutta, joka oli tarpeen, jotta sellaisia kyseisessä kertomuksessa esitettyjä tietoja tulkittiin oikein, joiden perusteella se aikoi muodostaa kantansa siitä, oliko kantaja toiminut sitoumuksensa mukaisesti kyseisenä ajanjaksona.

77 Se ei voinut tässä yhteydessä nojautua asetuksen N:o 384/96 8 artiklan 10 kohtaan eikä asetuksen N:o 2026/97 13 artiklan 10 kohtaan.

78 Silloin kun komissiolla on parhaiden mahdollisten käytettävissä olevien tietojen perusteella syytä epäillä, että sen alun perin polkumyynnin tai tukien vastaisen menettelyn yhteydessä hyväksymää sitoumusta ei ole noudatettu, sille annetaan näissä säännöksissä oikeus toteuttaa kohtuullisessa ajassa väliaikaisia toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä yhteisön elinkeinoelämän etujen suojaamiseksi, jollei myöhemmästä aineellisia seikkoja koskevasta, kyseisen sitoumuksen tosiasiallista rikkomista koskevasta tutkimuksesta muuta johdu.

79 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen ja erityisesti siinä olevien loppupäätelmien perusteella voitiin katsoa, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan (ks. edellä 74 ja 75 kohta).

80 Komissio oli omasta aloitteestaan muuttanut kyseistä kertomusta tiedustelematta kantajalta, miten tämä yksipuolinen toiminta vaikuttaisi kantajan komissiolle toimittamien tietojen luotettavuuteen, ja tämän jälkeen päätellyt kantajan ilmeisestikin rikkoneen sitoumustaan. Vuoden 1997 lokakuussa tehtyyn kertomukseen sisältyviä ja siis näin muuttuneita tietoja ei voitu mitä ilmeisimmin enää pitää edellä 77 kohdassa tarkoitettujen säännösten mukaisina parhaina mahdollisina tietoina, jotka komissiolla olisi ollut käytettävissä kyseisenä ajankohtana selvittäessään, oliko kantaja rikkonut sitoumustaan.

81 Vaikka komission piti tutkia vuodenvaihteen juhlapyhien eli lohen myynnin kannalta erityisen tärkeän ajanjakson ollessa lähellä yli 90 kertomusta, jotka olivat samankaltaisia kuin vuoden 1997 lokakuussa tehty kertomus, sillä ei ole ollut oikeutta muuttaa kertomusta yksipuolisesti, koska kertomuksesta sai ensi lukemalta sellaisen käsityksen, että sitoumusta oli noudatettu. Sen jälkeen kun komissio oli päättänyt muuttaa tätä kertomusta, josta sai ensi lukemalta sellaisen vaikutelman, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan, asian kiireellisyys ei enää lieventänyt komission velvollisuutta toimia huolellisesti tutkiessaan seikkoja, joiden perusteella se aikoi muodostaa kantansa asiaan.

82 On siten aiheellista päätellä, että komissio on vuoden 1997 lokakuussa tehtyä kertomusta tarkastellessaan syyllistynyt säännönvastaisuuteen, jollaiseen huolellinen ja valpas hallintoviranomainen ei tavanomaisesti vastaavissa olosuhteissa olisi syyllistynyt.

83 Kantajan puolustautumisoikeuksien väitetyn loukkaamisen osalta on syytä todeta, että kantaja ei tältä osin vetoa mihinkään sellaiseen vahinkoon, joka olisi erillään komission säännönvastaisesta toiminnasta vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen tarkastelun yhteydessä aiheutuneesta ja siten toimielimen käyttöönottamista väliaikaisista toimenpiteistä johtuvasta vahingosta. Ei siten ole syytä lausua siitä, onko komissio loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia jättäessään ilmoittamatta kantajalle päätelmistään ennen asetuksen N:o 2529/97 antamista.

84 On kuitenkin aiheellista korostaa, ettei kantajankaan toiminta ole ollut moitteetonta. Kuten komissio toteaa, vuoden 1997 lokakuussa tehdyssä kertomuksessa ei ollut millään tavoin selitetty negatiivisia lukuja sisältäviä kirjanpitorivejä 8, 14, 29, 36, 37, 52, 100, 138, 178, 179, 195 ja 196.

85 On kuitenkin todettava, että toisin kuin kantaja väittää, sellaisia koodausvirheitä, jotka kantajan kirjallisten selvitysten mukaan koskivat joko rahayksikköä, jossa kulloisetkin liiketoimet oli tehty, tai laskun bruttoarvoa tai jotka johtuivat siitä, että sama liiketoimi oli kirjattu kaksi kertaa, sisältävät rivit ja näiden virheellisten rivien suhde negatiivisia lukuja sisältäviin, ensin mainittujen rivien virheellisten tietojen peruuttamiseen tarkoitettuihin riveihin, eivät tulleet esiin riittävän selkeällä tavalla vuoden 1997 lokakuussa tehdystä kertomuksesta, joka sisälsi huomattavan määrän tietoja, mitä edellä 73 kohdassakin on korostettu. Joissain tapauksissa koodausvirheen sisältävän rivin ja kyseisen rivin peruuttamiseen tarkoitetun rivin välissä oli useita muita rivejä.

86 Kuten kantajan myöhemmin toimittamista tiedoista käy ilmi, kaikkia vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen sisältämiä negatiivisia lukuja ei ollut kirjattu aina samasta syystä.

87 Kantajan toimittamista selvityksistä käy ilmi, että useimmilla luvuilla (eli riveille 14, 29, 36, 37, 100, 138, 178, 179, 195 ja 196 kirjatuilla luvuilla) oli tarkoitus peruuttaa kokonaisuudessaan virheelliset luvut. Samoista selvityksistä käy myös ilmi, että tietyt virheelliset rivit on peruutettu tällä tavoin ilman, että kyseessä oleva liiketoimi olisi tämän johdosta kirjattu kokonaan uudelleen. Jotkin koodausvirheen kohteena olleet liiketoimet on kuitenkin kirjattu uudelleen sen jälkeen kun alun perin kirjattu virhe on poistettu lisäämällä vastaava negatiivinen luku.

88 Kantajan 7.1.1998 päivätyssä kirjeessään komissiolle toimittamista selvityksistä (ks. edellä 13 kohta) käy sen sijaan ilmi seikka, jonka myös komission virkamiehet ovat käsittäneet kyseisen kirjeen perusteella (ks. kantajalle lähetetty, 8.1.1998 päivätty kirje, johon on viitattu edellä 14 kohdassa): rivien 8 ja 52 negatiivisilla luvuilla ei ole pyritty peruuttamaan kokonaisuudessaan vastaavia, kulloinkin kyseessä olevaan liiketoimeen liittyviä lukuja vaan korjaamaan tiettyjä vastaavasti riveille 5 ja 6 sekä riville 49 kirjattuja lukuja; tällä tavalla pyrittiin tuomaan esiin, että osa tiettyyn liiketoimeen sisältyvistä tuotteista ei joko ollut saapunut asiakkaalle tai asiakas ei ollut hyväksynyt tuotteita, joista kantaja ei siis kummassakaan tapauksessa ollut saanut maksua.

89 Kun otetaan huomioon, että vuoden 1997 lokakuussa tehty kertomus on tiivis, että virheellisiä tietoja sisältävien rivien ja negatiivisia lukuja sisältävien rivien välistä yhteyttä on vaikea hahmottaa ja että kyseiset luvut ovat epäselviä, kantajan olisi pitänyt antaa omasta aloitteestaan komissiolle kyseisen kertomuksen toimittamisen yhteydessä selvennyksiä, jotka olisivat olleet tarpeen kertomuksen ymmärtämiseksi. Kun kantaja toimitti vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen komissiolle ilman minkäänlaisia huomautuksia, se toimi välinpitämättömästi ja aiheutti sekaannusta komission virkamiesten parissa, kuten komission kantajalle lähettämässä, 5.1.1998 päivätyssä kirjeessä (ks. edellä 11 kohta) todetaan. Asiaa koskevat selvitykset olisivat auttaneet komission virkamiehiä ymmärtämään nopeammin, miksi kertomuksessa oli negatiivisia lukuja, sekä päättelemään, että kokonaisuutta tarkasteltaessa kantajan yhteisön markkinoilla kyseisen vuosineljänneksen aikana harjoittamista eri myyntitoimituksista tehtyä luetteloa koskevat tiedot tukivat päätelmää, joka oli tehtävissä vuoden

1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen loppupäätelmistä ja jonka mukaan kantaja oli noudattanut sitoumustaan kyseisenä ajanjaksona.

90 Kantajan kokemattomuus alalla ei vapauttanut tätä velvollisuudesta toimittaa vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen yhteydessä omasta aloitteestaan selvityksiä, joita kyseisen kertomuksen tiettyjen seikkojen ymmärtäminen olisi edellyttänyt.

91 Edellä 73—90 kohdassa tehdyn tarkastelun perusteella on aiheellista päätellä, että kantaja ja komissio ovat molemmat syyllistyneet säännönvastaiseen toimintaan, joka on ollut molempien osalta yhtä vakavaa; tämä on tapahtunut varmistettaessa, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana, eli vaiheessa, jonka päätteeksi komissio oli todennut, että kantaja oli ilmeisestikin rikkonut sitoumuksensa ja että kantajan tuomiin tuotteisiin oli tarpeen kohdistaa väliaikaisia toimenpiteitä asetuksen N:o 2529/97 mukaisesti. Jättämällä toimittamatta vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen yhteydessä omasta aloitteestaan sellaisia selvityksiä, jotka olisivat olleet välttämättömiä kertomukseen otettujen negatiivisten lukujen ymmärtämiseksi, kantaja puolestaan on syyllistynyt välinpitämättömyyteen, johon huolellinen ja valpas toimija ei tavanomaisesti olisi syyllistynyt. Kantajan säännönvastaisesta toiminnasta ja kertomusta luettaessa tästä säännönvastaisuudesta mahdollisesti aiheutuneesta sekaannuksesta huolimatta on todettava, että komission toiminta eli kertomuksen yksipuolinen muuttaminen siitä huolimatta, että siitä sai ensi lukemalta sellaisen kuvan, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan kyseisenä ajanjaksona, on ollut väärin suhteutettua ja siten säännönvastaista ja että tällaista toimintaa ei voida perustella millään tavalla.

92 Vaikka kantajan väittämä vahinko näytettäisiinkin edes osittain toteen ja vaikka vahingon ja sellaisten seikkojen, jotka olivat saaneet toimielimen aloittamaan kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistetut väliaikaiset toimenpiteet, välillä todettaisiinkin syy-yhteys, mitä selvitetään seuraavaksi, komissiolle kuuluvan korvausvelvollisuuden määrittämisen yhteydessä huomioon on syytä ottaa se seikka, että kumpikin asianosainen on vastuussa tapahtuneesta, ja että vastuu jakautuu puoliksi.

*Väitetty vahinko sekä väitetyn vahingon ja komission säännönvastaisen toiminnan välinen syy-yhteys*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

93 Kantaja väittää, että väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönotto on aiheuttanut sille kaksinkertaisen vahingon, joka liittyy näiden toimenpiteiden käyttöönoton seurauksena aiheutuneeseen tulonmenetykseen ja kustannuksiin, joita kantajalle on aiheutunut siitä, että se on luonut uudelleen markkina-asemansa yhteisössä.

94 Ensimmäisen seikan osalta kantaja korostaa, ettei se ollut kyennyt väliaikaisten toimenpiteiden soveltamisen vuoksi viemään tuotteitaan yhteisöön ajanjaksona, joka alkoi asetuksen N:o 2529/97 antamisajankohtana eli 18.12.1997 ja päättyi 25.3.1998, jolloin kantajan sitoumus saatettiin uudelleen voimaan asetuksella N:o 651/98. Se toimittaa väitteensä tueksi tilintarkastusyrityksen todistuksen, joka on esitetty kannekirjelmän liitteenä 6. Kantaja jatkaa, että sen oli ollut mahdotonta saada etenkin viljellyn merilohen kaupan määrään liittyvistä taloudellisista syistä pankkitakausta, joka olisi ollut tarpeen komission määräämien väliaikaisten tullien kattamiseksi. Kantaja vetoaa tietoihin, jotka koskevat sen vientiä kahden aikaisemman vuoden ajan ja siten asetuksen N:o 2529/97 soveltamisajanjaksoa vastaavana ajanjaksona, keskimääräiseen voittomarginaaliinsa näiden kahden vuoden aikana ja keskimääräiseen voittomarginaaliin, joka norjalaisilla viejillä, joiden sitoumukset oli pidetty voimassa, oli ollut kyseisen asetuksen soveltamisajanjaksona, ja arvioi tulonmenetyksensä olevan 1 115 000 NOK.

95 Toiseksi kantaja korostaa, että sille on aiheutunut ja aiheutuu edelleen huomattavia kustannuksia siitä, että se pyrkii saamaan takaisin markkinaosuutensa yhteisön markkinoilla. Se arvioi tämän vahingon arvoksi 1 000 000 NOK.

96 Se toteaa vastauskirjelmässään, ettei komissio ole väliaikaisten tullien soveltamisajanjaksona missään vaiheessa ilmoittanut kantajalle, ettei väliaikaisia tulleja vahvistettaisi ja että tämä voisi kaikessa rauhassa jatkaa tuotteidensa viemistä yhteisöön. Kantaja oli vasta asetuksen N:o 651/98 julkaisuajankohtana eli 24.3.1998 varma siitä, että sen tuotteiden tuontiin sovelletut väliaikaiset tullit poistettaisiin ja että sen sitoumus saatettaisiin uudelleen voimaan.

97 Kantaja kiistää lisäksi komission väitteen, jonka mukaan tuotteiden viennin jatkamisesta väliaikaisten tullien soveltamisajanjaksona ei olisi aiheutunut kantajalle muita kuluja kuin pankkitakauksen ottamiseen liittyvät kustannukset. Se korostaa, että koska se ei voinut tietää kyseisten tullien käyttöönottohetkellä, että ne myöhemmin peruutettaisiin, ainoa käytettävissä ollut mahdollisuus näiden tullien soveltamisesta aiheutuneiden lisäkustannusten kattamiseksi oli nostaa vientihintoja kilpailusta huolimatta ja silläkin uhalla, että tästä saattaisi aiheutua sellaisia tappioita, joita ei myöhemmin olisi mahdollista korvata. Kantaja muistuttaa tässä yhteydessä suurimman osan yhteisöön suuntaamastaan viennistä tapahtuvan DDP-toimituslausekkeen mukaisesti. Kantaja toteaa lisäksi, että komission väite, jonka mukaan se olisi voinut jatkaa vientiään ilman hintamuutoksia väliaikaisten tullien soveltamisajanjaksona, on vastoin komission polkumyyntitullien käyttöönottoa koskevaa politiikkaa, jonka mukaan tullien pitää vaikuttaa siten, että hintataso yhteisön markkinoilla nousee. Muussa tapauksessa toimielin voisi joutua aloittamaan hintatason muuttumattomuutta koskevan tutkimuksen asetuksen N:o 384/96 12 artiklan 1 kohdan nojalla sekä tarvittaessa korottamaan määräämiään tulleja.

98 Kantaja arvostelee lopuksi komission tapaa laskea kantajan tulonmenetys ja korostaa, että laskelmassa ei oteta huomioon lohen markkinoille ominaisia sesonkivaihteluja.

99 Komissio väittää, että kantaja ei esitä mitään seikkaa osoittaakseen, että sen oli ollut mahdotonta myydä lohta yhteisöön siitä syystä, että kyseinen toimielin oli määrännyt kantajan tuotteiden tuontiin sovellettavat väliaikaiset tullit. Kantaja ei

voinut siirtää todistustaakkaa tältä osin pelkällä toteamuksella, jonka mukaan tällaisten toimenpiteiden hyväksyminen teki kaiken yhteisöön suunnatun kantajan viennin mahdottomaksi.

100 Komissio väittää, että kantajan olisi pitänyt rajoittaa väittämänsä vahingon laajuutta. Se viittaa kantajan myynnin määrään vuoden 1997 heinäkuun ja vuoden 1998 syyskuun välisenä aikana ja väittää, että jos kantaja olisi asetuksen N:o 2529/97 soveltamisajanjakson aikana myynyt edelleen joka kuukausi saman määrän ja säilyttänyt yhteisössä saman markkinaosuuden kuin kyseisellä asetuksella määrättyjen tullien voimaantuloa edeltävinä kuukausina, tullien määräksi olisi tullut 296 110 ecua. Koska tullit olivat väliaikaisia, olisi riittänyt, että kantaja olisi ottanut takauksen siltä varalta, että tullit olisivat muuttuneet lopullisiksi. Kantaja ei ollut kuitenkaan toimittanut mitään näyttöä siitä, että se olisi yrittänyt sopia tästä takauksesta tai että sen olisi ollut taloudellisista syistä mahdotonta saada tällainen takaus. Komissio väittää, että kantajan kannalta järkevin ratkaisu olisi ollut tällaisen erittäin edullisen takauksen ottaminen ja yhteisöön suunnatun viennin jatkaminen entisin hinnoin. Tämä oli komission mukaan totta varsinkin siitä syystä, että se oli 5.1.1998 päivätyssä kirjeessään vakuuttanut kantajalle, että tämän sitoumus saatettaisiin uudelleen voimaan ja että väliaikaisia tulleja ei kannettaisi, jos komissio toteaisi, että kyseistä sitoumusta ei ollut rikottu vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana. Komissio oli lisäksi 2.2.1998 päivätyllä kirjeellään vahvistanut kantajalle päätyneensä siihen, että väliaikaisia tulleja ei vahvistettu lopullisesti.

101 Se jatkaa, että kantaja olisi tällä tavoin säästynyt markkina-aseman uudelleen luomisesta yhteisössä aiheutuneista kuluista. Kantaja ei sitä paitsi ollut komission mukaan esittänyt mitään näyttöä tukeakseen väitettään, jonka mukaan markkinaosuuksien takaisin saaminen on edellyttänyt kantajalta huomattavaa panostusta.

102 Komissio väittää vastauskirjelmässään, että kantajan olisi pitänyt kyseisenä ajankohtana ymmärtää, että tulleja ei olisi otettu käyttöön, jos vuoden 1997

lokakuussa tehdyn kertomuksen tiedot olisivat pitäneet paikkansa. Juuri komissio oli asetusten N:o 2529/97 ja N:o 651/98 antamisella ottanut käyttöön toimenpiteitä kantajan tuotteiden tuontia vastaan ja tämän jälkeen palauttanut kantajan aseman entiselleen. Komissio korostaa, että neuvostolla ei säännösten mukaan ollut oikeutta päättää väliaikaisten tullien kantamisesta, jos yhteisön tuotannonalalle ei ole aiheutunut vahinkoa. Väliaikaisia tulleja ei sitä paitsi ole koskaan aiemminkaan kannettu nyt käsiteltävän kaltaisessa tilanteessa, jossa väliaikaisten tullien seurauksena ei ole määrätty lopullisia tulleja.

103 Komissio väittää lisäksi, että jos kantaja olisi väliaikaisten tullien soveltamisajanjaksona harjoittanut yhteisöön suunnattua vientiä ja nostanut hintojaan tulleja vastaavalla summalla, se olisi saanut huomattavia voittoja, koska kyseisiä tulleja ei loppujen lopuksi ollut kannettu. Jos kantaja olisi pikemminkin päättänyt kaupallisista syistä edelleen harjoittaa vientiä yhteisöön kyseisenä ajanjaksona hintojaan muuttamatta, sille ei samasta syystä olisi aiheutunut lainkaan vahinkoa, pankkitakauksesta aiheutuneita kuluja lukuun ottamatta. Komissio kiistää tässä yhteydessä asetuksen N:o 384/96 12 artiklan 1 kohtaan perustuvan kantajan väitteen, jonka mukaan viennin jatkaminen entisin hinnoin asetuksen N:o 2529/97 voimaantulon jälkeen olisi ollut kyseistä tuotannonalaa koskevan yhteisön politiikan vastaista.

104 Komissio kiistää myös kantajan moitteet, jotka koskevat komission tapaa laskea kantajan tulonmenetys väliaikaisten toimenpiteiden soveltamisajanjaksona. Se korostaa lisäksi, että kantajan soveltama laskutapa oli virheellinen, koska se perustui myyntilukuihin, joita oli saatu ajanjaksona, joka koski kaksi vuotta ennen väliaikaisten tullien soveltamisajanjaksoa ollutta ajanjaksoa, vaikka Norjasta peräisin olevaan loheen ei ollut kyseisenä ajanjaksona kohdistettu lainkaan polkumyyntitoimenpiteitä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

105 On aiheellista ensinnäkin tutkia, onko kantaja näyttänyt toteen väittämänsä liiketaloudellisen vahingon.

106 Siltä osin kuin on kyse tulonmenetyksestä ajanjaksona 18.12.1997—25.3.1998, on syytä todeta, että komission toimittamista luvuista, jotka koskevat kantajan yhteisöön vuoden 1997 heinäkuun ja vuoden 1998 syyskuun välisenä aikana suuntaamaa viljellyn merilohen vientiä, käy ilmi, että kantaja on keskeyttänyt viennin kokonaisuudessaan ajanjaksona, joka alkoi suunnilleen vuoden 1997 joulukuun puolivälissä ja päättyi vuoden 1998 maaliskuun lopussa. Tämän kanteen liitteenä 6 olevassa tilintarkastusyrityksen todistuksessa vahvistetaan, että kantaja oli tällä tavoin keskeyttänyt liiketoiminnan yhteisön markkinoilla, ja todistuksessa todetaan seuraavaa:

"Me vahvistamme, että [kantajan] kirjanpidon mukaan tämä ei ole harjoittanut lainkaan merilohen myyntiä yhteisöön ajanjaksona, joka alkoi 18.12.1997 ja päättyi 25.3.1998."

107 Asiakirja-aineistosta ei käy miltään osin ilmi, että kantaja olisi kyseisenä ajanjaksona kyennyt korvaamaan edes osittain koko yhteisöön suunnatun vientinsä puuttumisen kasvattamalla vastaavasti vientiä muilla kansainvälisillä markkinoilla. Komissio ei sitä paitsi ole missään vaiheessa aikaisemmin esittänyt tällaista näkökantaa, ei toimittamissaan asiakirjoissa eikä suullisen käsittelyn aikana.

108 Kantajan toimipaikassa 26. ja 27.1.1998 suoritetun tarkastuksen päätteeksi laaditusta komission tarkastuskertomuksesta (ks. edellä 18 kohta) käy sen sijaan

ilmi, että kantajan liiketoiminta oli väliaikaisten tullien asettamisen seurauksena ollut erittäin heikkoa ja että kantajayrityksen johtajat olivat keskustelleet liiketoiminnan lopettamisesta siinä tapauksessa, että tullit vahvistettaisiin. Kertomuksessa todetaan lisäksi, että kantaja on väliaikaisten toimenpiteiden voimaantulon jälkeen vienyt tuotteitaan lähinnä Japaniin. Tätä seikkaa on edellä esitetyn valossa kuitenkin tulkittava siten, että kantaja pyrki vain hyödyntämään Japanin markkinatilannetta, eikä kyse ollut siitä, että kantajan liiketoiminta olisi alkanut vähitellen keskittyä kyseisille markkinoille ja että tällaisella siirtymisellä olisi ollut tarkoitus korvata yhteisön markkinoille suunnatun myynnin täydellinen puuttuminen.

109 Näiden tosiseikkojen valossa on syytä arvioida, kuinka suuri tulonmenetys kantajalle aiheutui siitä syystä, että se keskeytti yhteisöön suuntaamansa viennin ajanjaksoksi 18.12.1997—25.3.1998. Tulonmenetyksen on katsottava vastaavan sitä voittomarginaalia, joka kantajalla olisi ollut, jos se olisi jatkanut yhteisöön suuntaamansa viennin harjoittamista kyseisenä ajanjaksona.

110 Tätä varten on aiheellista aluksi arvioida, missä määrin kantajan yhteisöön suuntaama vienti olisi vähentynyt sen jälkeen kun kantajan sitoumus oli tullut voimaan 1.7.1997, sillä kyseistä sitoumusta olisi joka tapauksessa sovellettu, jos kantaja olisi jatkanut yhteisöön suuntaamaansa vientiä kyseisenä ajanjaksona. Jotta tällainen laskelma olisi luotettava, on tarkasteltava kantajan harjoittaman myynnin kehitystä yhteisössä vuodesta 1996 vuoteen 1997 eli aikana, joka käsittää ajanjakson 1.7.—17.12.

111 Kantaja on toimittanut 14.4.2000 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle vastauksena tämän esittämään kirjalliseen kysymykseen lukuja, joista käy ilmi, että se oli vienyt ajanjaksona 1.7.—17.12 yhteisöön 1 271 304 kiloa viljeltyä merilohta vuonna 1997, kun vastaava luku oli vuonna 1996 ollut

2 030 883 kiloa; kantajan myynti oli siten vähentynyt 759 579 kiloa ja väheneminen oli yhteensä 37 prosenttia yhteisöön suunnatun myynnin määrästä.

112 Tällä perusteella voidaan päätellä, että jos sitoumus olisi ollut voimassa ja kantaja olisi sen mukaisesti jatkanut yhteisöön suuntaamansa myynnin harjoittamista ajanjaksona 18.12.1997—25.3.1998, sen viljeltyä merilohea koskevat myyntiluvut olisivat olleet 63 prosenttia (100 %—37 %) luvuista, jotka olisi mitattu vuotta ennen kyseistä ajanjaksoa yhteisön markkinoilla. Kantajan edellä mainitussa vastauksessa esittämät luvut osoittavat, että kantaja oli vienyt yhteisöön viljeltyä merilohta 18.12.1996—31.1.1997 noin 450 000 kiloa, helmikuussa 1997 noin 210 000 kiloa ja 1.—25.3.1997 noin 230 000 kiloa.

113 On siten perusteltua katsoa, että kantajan viljeltyä merilohta koskevan myynnin määrä olisi ollut suurin piirtein 284 000 kiloa (63 prosenttia 230 000 kilosta) 18.12.1997—31.1.1998, 132 000 kiloa (63 prosenttia 210 000 kilosta) helmikuussa 1998 ja 145 000 (63 prosenttia 230 000 kilosta) 1.—25.3.1998.

114 Kantajan edellä mainitussa vastauksessaan toimittamista tiedoista käy ilmi, että ajanjaksona 1.7.—17.12.1997, jona se harjoitti vientiä yhteisöön sitoumustaan soveltaen, kantajan keskimääräinen voittomarginaali oli 1 307 539 NOK/1 271 304 kg eli 1,028 NOK/kg. On siten perusteltua katsoa, että jos kantaja olisi jatkanut viennin harjoittamista kyseisen sitoumuksensa mukaisesti 18.12.1997—25.3.1998, se olisi saanut tuottoa, jonka määrä olisi ollut 18.12.1997—31.1.1998 noin 292 000 NOK (284 000 kg × 1,028 NOK/kg), vuoden 1998 helmikuussa noin 135 000 NOK (132 000 kg × 1,028 NOK/kg) ja 1.—25.3.1998 noin 150 000 NOK (145 000 kg × 1,028 NOK/kg).

115 Kantajalle aiheutuneeksi tulonmenetykseksi on siis vahvistettava 18.12.1997—31.1.1998 väliselle ajalle yhteensä 292 000 NOK, vuoden 1988 helmikuulle yhteensä 135 000 NOK ja 1.—25.3.1998 yhteensä 150 000 NOK.

116 Siltä osin kuin on kyse kuluista, jotka liittyvät kantajan markkina-aseman palauttamiseen yhteisön markkinoilla, on todettava, kuten komissio korostaa, että kantaja ei ole esittänyt, toisin kuin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään (ks. asia C-237/98 P, Dorsch Consult v. neuvosto, tuomio 15.6.2000, Kok. 2000, s. I-4549, 23 kohta, ja siinä mainittu oikeuskäytäntö), lainkaan näyttöä siitä, että sille olisi todellisuudessa aiheutunut tällaisia kuluja ja että näitä kuluja aiheutuisi sille edelleen. On aiheellista korostaa, että niiden lukujen mukaan, jotka komissio on esittänyt vastineensa liitteessä 5 ja joita kantaja ei ole vastauskirjelmässään kiistänyt, kantajan markkinaosuus on vuoden 1998 kesäkuusta alkaen suurelta osin vastaavan suuruinen kuin aikaisemmin. Kun kantajan yhteisöön suuntaamaa viljellyn merilohen vientiä kyseisen kuukauden aikana verrataan Norjasta peräisin olevan lohen yhteisöön suunnattuun kokonaisvientiin, kantajan markkinaosuus on itse asiassa ollut 1,6 prosenttia, kun komission vastaavien lukujen mukaan kantajan markkina-asema oli ollut keskimäärin 1,38 prosenttia asetuksen N:o 2529/97 voimaantulon jälkeisten viiden kuukauden aikana. On aiheellista päätellä, että kantaja ei ole mitenkään näyttänyt toteen tätä väittämäänsä vahinkoa.

117 Tässä yhteydessä on aiheellista selvittää kantajalle aiheutuneen liiketaloudellisen vahingon, sellaisena kuin se on osoitettu edellä 105—116 kohdassa, sekä asetuksesta N:o 2529/97 johtuvan ja edellä 73—82 ja 91 kohdassa todetun komission säännönvastaisen toiminnan välistä syy-yhteyttä.

118 Perustamissopimuksen 215 artiklan toisen alakohdan mukaisen syy-yhteyden katsotaan olevan olemassa silloin kun kyseisen toimielimen tekemän virheen ja

esitetyn vahingon välillä on välitön yhteys, jonka olemassaolo kantajien on näytettävä toteen (ks. asia T-149/96, Coldiretti ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 30.9.1998, Kok. 1998, s. II-3841, 101 kohta, ja siinä mainittu oikeuskäytäntö). Vastuun syntyminen yhteisölle edellyttää, että toiminnan ja vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys (ks. mm. yhdistetyt asiat 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Durmortier Frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; asia T-168/94, Blackspur ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2627, 52 kohta ja edellä 30 kohdassa mainittu asia TEAM v. komissio, tuomion 68 kohta).

119 Nyt käsiteltävässä asiassa edellä 106 kohdassa tarkastellusta tilintarkastusyrityksen todistuksesta käy ilmi, että ajanjakso, jonka ajaksi kantaja on keskeyttänyt yhteisöön suuntaamansa viennin, osuu yhteen sen ajanjakson kanssa, jona kantajan tuomiin tuotteisiin on kohdistettu asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotettuja väliaikaisia toimenpiteitä. Tällaista seikkaa on tulkittava siten, että se kuvastaa syy-yhteyden olemassaoloa etenkin komission säännönvastaisuuksien, jotka johtuvat näistä väliaikaisista toimenpiteistä, ja kantajan tulonmenetyksen välillä.

120 On siis kiistatonta, että jos tällaisia säännönvastaisuuksia ja niistä johtuneita väliaikaisia toimenpiteitä ei olisi ollut, kantaja olisi jatkanut yhteisöön suunnatun viennin harjoittamista sitoumuksensa mukaisesti. Sille ei siten olisi aiheutunut lainkaan tulonmenetystä yhteisön markkinoilla. Vuoden 1997 lokakuussa tehdyn kertomuksen tarkastelun yhteydessä esiintynyt komission säännönvastainen toiminta, jota on vahvistanut asetus N:o 2529/97, on siten syy-yhteydessä kantajalle aiheutuneeseen liiketaloudelliseen vahinkoon edellä 118 kohdassa esiintuodun yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa.

121 Edellä 119 kohdassa mainitun seikan ei kuitenkaan voida katsoa yksinään osoittavan, että kantajan tulonmenetys, sellaisena kuin se on määritelty edellä

115 kohdassa, on kokonaisuudessaan johtunut yksinomaan säännönvastaisuuksista ja etenkin niistä, joihin komissio on syyllistynyt ja joiden johdosta väliaikaiset toimenpiteet otettiin käyttöön. Tässä yhteydessä on aiheellista yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetyllä tavalla varmistaa, että kantaja on ryhtynyt kaikkiin tarpeellisiin ja hyödyllisiin toimenpiteisiin rajoittaakseen kärsimäkseen ilmoittamaansa vahinkoa, minkä komissio on kiistänyt (ks. yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, 33 kohta; yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996, Kok. 1996, s. I-1029, 85 kohta ja asia C-284/98 P, parlamentti v. Bieber, tuomio 16.3.2000, Kok. 2000, s. I-1527, 57 kohta).

122 Komissio väittää, että koska asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotetut tullit olivat olleet väliaikaisia, kantaja olisi voinut jatkaa yhteisöön suuntaamaansa vientiä entisin hinnoin, jos se olisi käyttänyt vähäisen summan pankkitakauksen ottamiseen.

123 Tältä osin asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kyseisenä ajanjaksona kantaja vei yhteisöön tuotteita lähinnä DDP-toimituslausekkeen mukaisesti. Tämän järjestelmän mukaan kantajalla olisi ollut velvollisuus suorittaa asetuksella N:o 2529/97 vahvistetut polkumyynti- ja tasaustullit tulliviranomaisille, jos se olisi harjoittanut yhteisöön suunnattua vientiä väliaikaisten toimenpiteiden voimassaoloaikana. Tästä syystä asiakkaidensa sijaan kantajan olisi itse pitänyt ottaa tämänkaltaisia myyntitoimenpiteitä varten pankkitakaus, joka olisi kattanut tällaiset väliaikaiset tullit ja joita asetuksen N:o 384/96 7 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 2026/97 12 artiklan 2 kohdassa edellytetään kyseisten tuotteiden saattamiseksi vapaaseen vaihdantaan yhteisössä.

124 Koska kantaja ei ole kiistänyt komission esittämiä huomioita pankkitakauksesta aiheutuvista kustannuksista, sen on katsottava olevan yhtä mieltä asiasta; on kuitenkin todettava, että kantaja olisi ottanut tavanomaiseen liiketoimintaan yleensä sisältyvää riskiä huomattavasti suuremman taloudellisen riskin, jos se olisi harjoittanut yhteisöön suunnattua vientiä ajanjaksona, jona sen tuotteiden tuontiin sovellettiin asetusta N:o 2529/97. Jos kantaja olisi nimittäin pankkitakauksen ottamisen jälkeen komission ehdottamalla tavalla päättänyt harjoittaa

yhteisöön suunnattua vientiä entisin hinnoin eli siirtämättä väliaikaisista tulleista mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia yhteisössä olevien asiakkaidensa kanssa sopimiinsa hintoihin, se olisi saattanut joutua yksin kärsimään näistä tulleista aiheutuvat kustannukset, jos tullit olisi kannettu lopullisesti. Koska kantaja ei voinut kyseisenä ajankohtana arvioida, kävisikö näin, sillä ei ollut muuta mahdollisuutta kuin korottaa vientihintojaan väliaikaisten tullien arvolla. Kun otetaan huomioon muun muassa lohenmyyntiä koskeva kilpailu yhteisön yritysten ja useiden sellaisten norjalaisten viejäyritysten kesken, jotka saattoivat jatkaa yhteisön markkinoille suuntaamaansa vientiä sitoumuksiensa mukaisesti kyseisenä ajanjaksona, kantaja päätteli perustellusti, että sillä ei ollut mitään mahdollisuutta saada myydyksi tuotteitaan yhteisön markkinoilla kyseisenä ajanjaksona.

125 Nämä olosuhteet huomioon ottaen kantaja ei ollut edellä 121 kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa laiminlyönyt velvollisuuttaan osoittaa riittävää huolellisuutta vahinkonsa laajuuden rajoittamiseksi, vaikka se ei ollut pyrkinyt harjoittamaan tuotteidensa vientiä yhteisöön kyseisenä ajanjaksona.

126 Komissio väittää, että se on ilmoittanut kantajalle nopeasti tämän sitoumuksen uudelleen voimaan saattamisesta ja kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistettujen sekä asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotettujen väliaikaisten tullien vahvistamatta jättämisestä.

127 On kuitenkin huomautettava, että komissio on 5.1.1998 päivätyssä kirjeessään (ks. edellä 11 kohta) ilmoittanut olevansa valmis tarkastelemaan uudelleen kantaansa kantajan tilanteeseen, jos kantaja toimittaisi sille kohtuullisessa ajassa tietoja asiasta. Se ei kuitenkaan antanut kantajalle mitään varmuutta siitä, että

tämän sitoumus saatettaisiin voimaan ja ettei asetuksella N:o 2529/97 määrättyjä väliaikaisia tulleja vahvistettaisi.

128 Edellä 19 kohdassa mainitussa komission kirjeessä kantajalle ilmoitetaan, että komissiolla ei enää ollut mitään syytä uskoa kantajan rikkoneen sitoumustaan, että tarkoituksena oli peruuttaa kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistetut väliaikaiset tullit ja että sitoumus saatettaisiin uudelleen voimaan heti kun väliaikaiset tullit poistettaisiin ja viimeistään 19.4.1998. Komissio on kuitenkin 2.2.1998 päivätyssä kirjeessään, joka oli vastaus kantajan pyyntöön, mitä komissio ei ole kiistänyt, ja joka koski ehtoja, joilla tämä voisi aloittaa uudelleen yhteisöön suuntaamansa viennin odottaessaan sitoumuksensa saattamista uudelleen voimaan, muistuttanut ensin asetuksen N:o 3841/96 7 artiklan 3 kohdasta (ks. edellä 123 kohta) ja todennut tämän jälkeen seuraavaa:

"Koska neuvostolle on tarkoitus esittää, että ratkaisu olisi kieltävä eli että lopullisia tulleja ei otettaisi käyttöön, asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotettuja väliaikaisia tulleja ei pitäisi asetuksen N:o 384/96 10 artiklan 3 kohdan mukaan vahvistaa. Asetuksen N:o 384/96 10 artiklan 2 kohdassa säädetään, että väliaikaisia tulleja vastaavat määrät vapautetaan, jollei neuvosto päätä kantaa niitä lopullisesti joko kokonaisuudessaan tai osittain."

129 Riippumatta siitä, millä perusteella edellä mainitut huomiot tehtiin, näissä huomioissa, joista voidaan päätellä, että komission tarkoituksena oli olla esittämättä lopullisten polkumyyntitullien käyttöönottoa kantajan tuomien tuotteiden osalta, ei suljettu pois sitä vaihtoehtoa, että neuvosto olisi päättänyt periä lopullisesti kokonaan tai osittain väliaikaisten polkumyyntitullien johdosta talletetut summat, mistä syystä kantajayrityksen johtajilla säilyi mielikuva edellä 124 kohdassa kuvatusta epätavallisesta liiketaloudellisesta riskistä tilanteessa, jossa kantaja

olisi aloittanut uudelleen yhteisöön suunnatun viennin asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotettujen väliaikaisten toimenpiteiden voimassaoloaikana.

130 Vaikka kyseisenä ajankohtana ei ollut tiedossa tapausta, jossa väliaikaiset tullit olisi kannettu lopullisesti siitä huolimatta, että näitä tulleja ei ollut korvattu lopullisilla tulleilla, kantajaa ei voida moittia siitä, ettei se näiden tietojen seurauksena aloittanut uudelleen yhteisöön suuntaamaansa vientiä vaan ryhtyi tähän vasta 25.3.1998 jälkeen eli saatuaan asetuksen N:o 651/98 voimaantulon vuoksi varmuuden siitä, että sen sitoumus oli saatettu uudelleen voimaan ja että sen tuomiin tuotteisiin kohdistetut ja asetuksella N:o 2529/97 käyttöönotetut tullit oli peruutettu.

131 On kuitenkin edellä 128 kohdassa tarkasteltujen, 30.1. ja 2.2.1998 päivättyjen kirjeiden perusteella todettava, että komissio ei ole omalta osaltaan toteuttanut tarpeellisia ja hyödyllisiä toimenpiteitä, joita vahingon aiheuttajalta edellytetään, jos vahinko voi laajeta, kuten nyt käsiteltävässä asiassa (ks. vastaavasti edellä 121 kohdassa mainittu asia parlamentti v. Bieber, tuomion 57 kohta), rajoittaakseen vahinkoa, joka oli aiheutunut säännönvastaisesta toiminnasta tarkastettaessa sitä, oliko kantaja noudattanut sitoumustaan.

132 Asiakirja-aineistosta käy ilmi, että komissio oli kantajan vuoden 1998 tammikuun alussa toimittamien selvitysten (ks. edellä 12 ja 13 kohta) ja saman kuun lopussa kantajan toimipaikassa tehdyn tarkastuksen (ks. edellä 18 kohta) johdosta viimeistään 30.1.1998 tiennyt varmasti, mistä on osoituksena samana päivänä päivätty kirje, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan vuoden 1997 kolmannen vuosineljänneksen aikana. Komissio, joka omien sanojensa mukaan (ks. edellä 102 kohta) ja mistä on sitä paitsi osoituksena se seikka, että se antoi asetuksen N:o 651/98, oli kuitenkin yksin toimivaltainen nyt käsiteltävässä asiassa poistamaan väliaikaiset toimenpiteet, joita asetuksella N:o 2529/97 oli kohdistettu kantajan tuomiin tuotteisiin, on ilman näkyvää syytä vasta 25.3.1998

antanut kantajalle asetuksella N:o 651/98 muodollisen oikeudellisen varmuuden, jonka se olisi kyennyt antamaan jo vuoden 1998 tammikuun lopussa. Vaikka se oli itse voinut todeta edellä mainitun kantajan toimipaikassa tehdyn tarkastuksen yhteydessä tämän kärsineen huomattavaa liiketaloudellista vahinkoa väliaikaisten toimenpiteiden soveltamisen vuoksi (ks. edellä 108 kohta), se on perusteettomasti ylläpitänyt 2.2.1998 päivätyllä kirjeellään epävarmuutta siitä, mikä asetuksella N:o 2529/97 määrättyjen väliaikaisten tullien lopullinen tilanne olisi. Se on siten jarruttanut kantajan päätöstä aloittaa uudelleen liiketoimintansa yhteisön markkinoilla.

133 Vaikka komissiolla olikin kyseisenä ajankohtana useita vastaavia tapauksia, joiden vuoksi se on tarkastanut tietoja, jotka olivat tarpeen sitoumusten noudattamatta jättämisen lopullisen arvioinnin kannalta, ja vaikka asetuksen N:o 2529/97 soveltamisajanjaksoksi oli säädetty neljä kuukautta, nämä seikat eivät antaneet komissiolle oikeutta olla vakauttamatta kantajan tilannetta heti kun se oli ollut lopullisesti vakuuttunut siitä, että kantaja oli noudattanut sitoumustaan kyseisen ajanjakson aikana.

134 Koska komissio on tällä tavoin pidättäytynyt toimenpiteistä, jotka sen olisi pitänyt toteuttaa heti, kun kantajan tuomiin tuotteisiin kohdistettujen väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönotosta johtuvat säännönvastaisuudet oli korjattu, komission on katsottava olevan yksin vastuussa ainakin vuoden 1998 tammikuun lopusta lähtien kantajalle aiheutuneesta tulonmenetyksestä.

135 On siten aiheellista päätellä, että vaikka kantaja on edellä 73—92 kohdassa esitetyn perusteella itse komission kanssa yhtä suurelta osin aiheuttanut liiketaloudellisen vahinkonsa, tämän vahingon jatkuminen vuoden 1998 tammikuun lopun jälkeen johtuu yksinomaan komission hitaudesta, sillä tämä on sellaisista kantajalta saamistaan selvityksistä huolimatta, joiden perusteella sen oli mahdollista lopullisesti korjata aiemmat säännönvastaisuutensa ja joiden vuoksi sillä ei ollut enää mitään syytä epäillä kantajan rikkovan sitoumustaan, viivyttänyt

ilman näkyvää syytä kantajan tilanteen vakauttamista peruuttamalla tätä vastaan alun perin käyttöönotetut väliaikaiset toimenpiteet.

136 Komission on siten katsottava olevan vastuussa puolesta kantajalle 18.12.1997—31.1.1998 aiheutuneesta tulonmenetyksestä ja koko siitä vahingosta, joka kantajalle on aiheutunut 1.2.—25.3.1998 (ks. edellä 115 kohta).

137 Komissio on näistä syistä velvoitettava suorittamaan kantajalle puolet 292 000 NOK:sta tälle aiheutuneen tulonmenetyksen johdosta ja toisaalta 285 000 NOK (135 000 NOK + 150 000 NOK) korvauksena vahingosta, jonka se on aiheuttanut kantajalle 1.2.—25.3.1998, eli yhteensä 431 000 NOK. Kanne on aiheellista hylätä muilta osin.

**Oikeudenkäyntikulut**

138 Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Koska komission esittämät perusteet on pääosin hylätty, sen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se on lisäksi velvoitettava korvaamaan kolme neljäsosaa kantajan oikeudenkäyntikuluista. Kantaja vastaa siten neljäsosasta omia oikeudenkäyntikulujaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Komissio velvoitetaan suorittamaan kantajalle 431 000 Norjan kruunua.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä kolmesta neljäsosasta kantajalle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.**

4) **Kantaja vastaa itse neljäsosasta omia oikeudenkäyntikulujaan.**

Lenaerts Azizi Moura Ramos

Jaeger Mengozzi

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä lokakuuta 2000.

H. Jung J. Azizi

kirjaaja laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtaja